

59. Väfva vadmal.

Så väfva vi vadmal, Så slå vi till... samman, Och väfva

vadmal och slå till... samman och låta skälet gå rätt, Och väfva

vadmal och slå till... samman och låta skälet gå rätt.

1. Så väfva vi vadmal,
så slå vi tillsamman
;: och väfva vadmal
och slå tillsamman
och låta skälet gå rätt ;:
2. Så spolta vi tutor,
så väfva vi rutor
;: och spolta tutor
och väfva rutor
och låta skottspolen gå ;:

Leken består af fjorton turer, af hvilka n:r 1, som är den kortaste och tillika mest karaktäristiska, återkommer såsom nummer tre, fem, sju, nio och elfva för att göra leken till en lefvande bild af en väf i full gång. Till denna tur sjunges första strofen, till alla öfriga andra strofen,

Första turen (Trampor och bom).

De lekande, ett jämnt antal, uppställas på två led, tätt intill hvarandra, herrarne i högra ledet och damerna i vänstra, vända mot hvarandra. De indelas i udda och jämna par; första paret närmast lekledaren. Hvarterledet fattar hand, de yttersta med ledig hand i sidan.

Första strofen sjunges. Under orden »Så väfva vi vadmal» niga damerna på stafvelsen »väf», medan herrarne buga; på stafvelsen »vad» niga herrarne, medan damerna buga; på »slå» niga damerna, medan herrarne resa sig och gå tre stora steg baklänges. Damerna resa sig och stå sedan stilla. Vid »och väfva vadmal» etc. rusa herrarne (högra ledet) fram i stark fart och stanna ett ögonblick helt nära damerna (vänstra ledet), hvarpå de lika hastigt återvända baklänges till tre stegs afstånd. Sammanstötningen sker på stafvelsen »sam» i »till-samman». I samma ögonblick klappar vänstra ledet två skarpa täta slag i händerna. Denna tur skall framställa trampningen och slaget af bommen. Två slag göras i turen.

Andra turen (Skottspolen).

Andra strofen sjunges. Deltagarna i första paret springa mot hvarandra, markerande första steget, taga i hand och springa längs båda leden. Midt för det sista paret göra de helt om med vändning mot hvarandra; fatta hand ånyo, springa tillbaka till ledens midt, bilda höger armkrok, svänga om ett hvarf inbördes och släppa hvarandra. Den ena bildar därpå vänster armkrok med den öfversta i ena ledet och svänger med denna ett halft hvarf, under det andra gör likaledes med den nedersta i andra ledet. Därpå springa båda (första paret) åter mot hvarandra till ledens midt och svänga med höger armkrok inbördes ett halft hvarf. Sedan bilda de vänster armkrok och svänga om med nästa kamrat, en i hvar led, därpå ånyo höger armkrok inbördes o. s. v. Paret tager därefter plats nederst såsom sista par. Det par, som nu står öfverst, dansar därefter ut på samma sätt o. s. v., till dess alla paren dansat ut. Sångstrofen upprepas alltjämt.

Tredje turen = 1:sta.

Fjärde turen (Islätten).

Uppställning i två led på sex stegs afstånd. Leden gå mot hvarandra med tre steg, markerande första och tredje stegen. Halt!

Vändning: alla udda par mot lekledaren, alla jämna åt motsatt håll. Alla udda par bilda port. Öfversta paret (udda) gör helt om. Samtidigt byta andra och tredje paren plats, därigenom att andra paret kryper under tredje parets port. Samtidigt kryper fjärde paret genom femte parets port o. s. v. Öfversta paret såsom port passerar nu öfver närmaste par och sedan växelvis under och öfver det därpå följande. Alla paren fortskrida under samma böljande växling. Då öfversta paret hunnit nederst, gör det helt om, kryper under, om det sist varit port — eller går öfver, om det sist krupit under — och återvänder till öfversta platsen. Hvarje par, som hunnit till nedersta platsen, vänder på liknande sätt. På samma sätt göras vändningar af de par, som hunnit öfversta platsen. Detta föreställer islagningen. Denna kan efter behag fortsättas i flera omgångar, hvarvid strofen upprepas. I annat fall stanna alla på utgångsplatsen för böljerörelsens begynnelse.

Femte turen = 1:sta.

Sjette turen (Rutor).

De båda leden springa mot hvarandra, markera första steget, och fatta hvarandras händer. Därpå gå de udda paren tre korta steg snedt till höger bakåt, samtidigt med att de jämna paren gå tre korta steg snedt till vänster framåt. Därefter gå de udda tre korta steg snedt till höger framåt, samtidigt som de jämna paren gå tre steg snedt till vänster bakåt o. s. v.

Leken fortsättes, till dess hvarje par återkommer till sin ursprungliga plats.

Sjunde turen = 1:sta.

Åttonde turen (Varpning).

Öfversta paret gör handfattning och springer såsom port ned öfver högra ledet och upp öfver vänstra tillbaka till sin plats. Leden huka sig ned, allteftersom porten skrider fram, och klappa i händerna i sångens takt. Andra paret springer såsom port upp (d. v. s. mot lekledaren) öfver vänstra ledets spets ned öfver hela högra ledet upp öfver vänstra till sin plats. Tredje paret springer såsom port upp öfver vänstra ledet, ned öfver hela högra, upp öfver resten af vänstra till sin plats o. s. v., till dess alla paren bildat port.

Nionde turen = 1:sta.

Tionde turen (Gobelin).

Leden med handfattning (yttersta med ledig hand i sidan) vända emot hvarandra på två stegs afstånd. Ett stegs afstånd mellan deltagarna i hvarje led. Vänstra ledet (damerna) gör ett halft sidosteg åt höger. Stegen i sångens takt. Högra ledet (herrarne) bilda portar. Damerna gå igenom portarna, i det de släppa handfattningen, fortsätta utan att vända sig hvar och en bakom närmaste herre åt vänster tillbaka genom närmaste port, göra handfattning och återvända baklänges

Åttonde turen.

till sin linje (de hafva nu kommit ett helsteg längre åt vänster). Nu bilda damerna portar; herrarnes led går rakt fram igenom portarna, i det de släppa handfattningen, fortsätta hvar och en, utan att vända sig, bakom närmaste dam åt höger, genom närmaste port, fatta hand och gå baklänges till sin linje. Rörelserna kunna upprepas några gånger, hvarvid strofen upprepas.

Elfte strofen = 1:sta.

Tolfte strofen (Reda härfvan).

Uppställning på två led vända mot hvarandra. Leden bilda kedja och sluta sig nedtill, men ej upptill. De tvenne öfversta i vänstra ledet höja upp armarna och bilda port, hvarefter den första i högra ledet som anförare springer genom porten och drager kedjan med sig. Då den tredje i vänstra ledet hunnit igenom, måste den andra göra helt om och stå med händerna i kors. Därefter springer anföraren mellan trean och fyran i vänstra ledet, hvilka bildat port, sedan mellan femman och sexan o. s. v., till dess alla stå stilla med händerna i kors. Armarna höjas upp, så att en »gång» bildas. Anföraren markerar första steget och kryper igenom, följd af de öfriga, hvarpå han viker af till vänster och drager ut kedjan i en båge, beräknad så stor, att alla paren hunnit ut ur gången, då han återkommer till sin plats. Där stannar han, vrider sig ett hvarf motsols, medan hela kedjan lindar sig rundt om honom. Då den upplindats, kryper anföraren igenom, viker af åt höger och drager ut kedjan i ring, hvarpå de lekande dansa i ring ett hvarf motsols.

Trettonde turen (Pröfva tyget).

Alla i stor ring med ansiktena vända inåt ringen, arm i arm. Ringen går åt vänster, hvarvid man rycker till litet här och där för att profva väfvens hållbarhet.

Fjortonde turen (Gille).

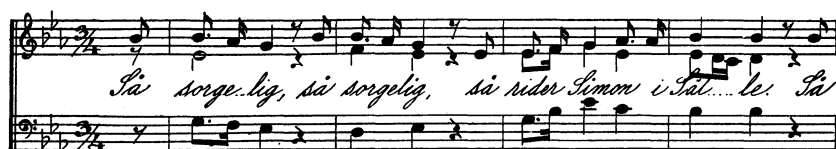
Parvis i ring. Hvarje par bildar höger armkrok och dansar om två hvarf. Därpå släppa de hvarandra, gå åt motsatt håll och dansa i vänster armkrok med nästa kamrat, de möta, sedan i höger armkrok o. s. v. ringen rundt, till dess paren åter äro de samma som från början. Till sist omsvängning i stor ring.

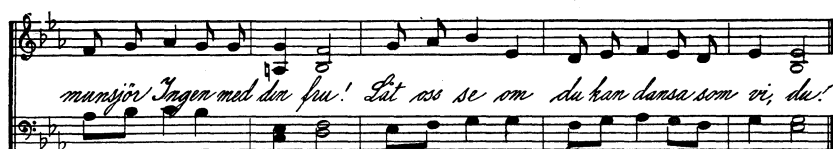
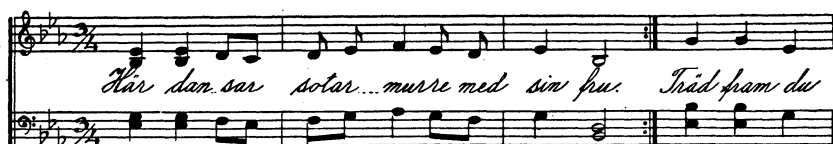
60. Simon i Sälle.

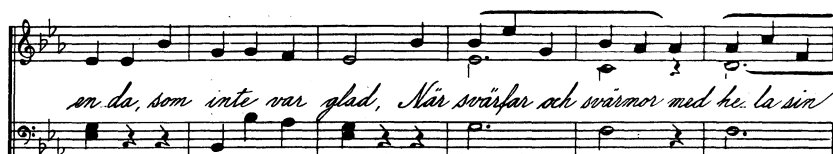
1. Här kommer Simon i Sälle.
Här komma redeliga herrar.
Här komma Södermänner alla.
2. Hvad vill Simon i Sälle?
Hvad vilja redeliga herrar?
Hvad vilja Södermänner alla?
3. Fria vill Simon i Sälle.
Fria vilja redeliga herrar.
Fria vilja Södermänner alla.
4. Hvad bjuder Simon i Sälle?
Hvad bjuda redeliga herrar?
Hvad bjuda Södermänner alla?
5. Ett slott bjuder Simon i Sälle.
Ett slott bjuda redeliga herrar.
Ett slott bjuda Södermänner alla.
6. Nej får Simon i Sälle.
Nej få redeliga herrar.
Nej få Södermänner alla.

7. Så sorgelig, så sorgelig,
så rider Simon i Sälle.
Så sorgelig, så sorgelig,
så rida redeliga herrar.
 8. Igen kommer Simon i Sälle.
Igen komma redeliga herrar.
Igen komma Södermänner alla.
 9. Hvad bjuder Simon i Sälle?
Hvad bjuda redeliga herrar?
Hvad bjuda Södermänner alla.
 10. Ett hjärta bjuder Simon i Sälle.
Ett hjärta bjuda redeliga herrar.
Ett hjärta bjuda Södermänner alla.
 11. Ja får Simon i Sälle.
Ja få redeliga herrar.
Ja få Södermänner alla.
 12. Så gladelig, så gladelig,
så rider Simon i Sälle.
Så gladelig, så gladelig,
så rida redeliga herrar.
-

13. Här dansar skolemästarn med sin fru :;
Kom fram du bagarmästar med din fru!
Låt oss se, om du kan dansa som vi, du!

14. Sig glädde af hjärtat vår nyfikna stad,
det fanns ej enda, som inte var glad,
när svärfar och svärmor med hela sin skara
dess tullportar nalkades utan all fara.
Kanonerna dundrande höjde sitt ljud,
musköterna smattrade välkända ljud.

OBS.! Före lekens början bestämmas yrkena för andra turen.

Första turen (Frieri).

De lekande uppställa sig parvis på tvenne mot hvarandra vända rader med ungefär 6 stegs afstånd. Den ena raden (högra) består af herrar, den andra af damer. Deltagarna i hvarje rad hålla i hvarandras händer vid axelns höjd; de yttersta sätta ledig hand i sidan. Under första strofen marschera herrarne framåt med tre steg, under orden »Här kommer Simon i Sälle»; stå därpå stilla och sjunga: »Här komma redeliga herrar», hvarpå de återvända till sina platser med tre steg under »Här komma Södermänner alla». Första strofen sjunges blott af herrarne. Vid orden »Sälle», »herrar» och »alla» buga de. Damerne sjunga därpå andra strofen under liknande rörelser och niga vid orden »Sälle», »herrar» och »alla». Dessa rörelser upprepas växelvis af herrarne och damerna, under det de fyra efterföljande stroferna sjungas. (Mel. 1.)

Då herrarne fått nej, göra de armuppböjning, slå tillsammans klackarna, och hela raden gör helt om (ryggen mot damerna) och galopperar med sidosteg efter hvarandra, börjande med höger fot, ett hvarf bakom sin egen plats och åter fram i ställning; helomvändning (ansiktet mot damerna). (Mel. 2.)

Därpå sjungas stroferna åtta, nio och tio (mel. 1.), hvarvid leken fortsättes på samma sätt som under de fem första stroferna. I tionde strofen erbjuda herrarne »ett hjärta». Om anbudet antages, sjunga damerna elfte strofen, gå mot herrarne och niga mycket djupt.

Herrarne göra då (tolfte strofen, mel. 2.) armuppböjning och galoppera med sidosteg kring damernas vänstra flank, bakom dem samt framom deras högra flank till utgångsställningen.

Andra turen (Yrkesnämning).

Med trettonde strofen (mel. 3.) fattar öfversta paret — yrkesvalet är redan gjordt — hvarandras hand och dansar framåt med polkasteg mellan

leden, börjande med yttre foten samt vändande sig omväxlande mot och från hvarandra; de sammanhållna händerna vid axelns höjd; han med ledig hand i sidan, hon hållande nätt i kjolen. När de kommit till ledens slut, stanna de och bilda sista par. På samma sätt dansar andra paret ut och bildar sedan sista par, därefter tredje paret o. s. v., till dess att första paret åter innehar sin ursprungliga plats.

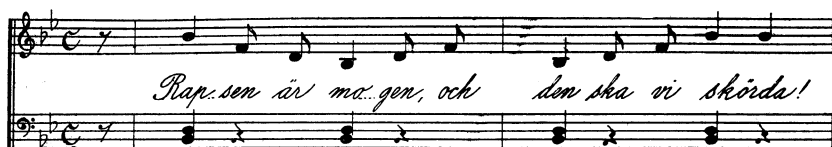
Beträffande yrkena sjunges t. ex. vid första parets utdansning: »Här dansar skolemästarn med sin fru»; vid andra parets »Här dansar bagarmästarn med sin fru» o. s. v. (Texten mellan notraderna gäller sista paret.)

Tredje turen (Pardans).

Dans parvis i ring till orden »Sig glädde af hjärtat» etc. (mel. 4.)

61. Rapsen är mogen.

1. Rapsen är mogen, och den ska vi skörda.
Skynden eder, skörden, me'n maskinen löper lätt! :;
Men skörden ej för lätt,
och skörden ej för tätt!
Den fattige och fåglarna ska också bli mätta. :;
2. Rapsen är skördad, och den ska vi tröska.
Hjälpen till båd' små och stora med att tröska nu! :;
Ja, trösken duktigt nu!
Se, tiden ilar ju.
Men akten eder ändå, att ej kärnan går itu! :;

Första turen.

De lekande uppställa sig i två led i flankställning, och göra indelning till två. Under det orden »Rapsen är mogen» sjungas, förflytta sig deltagarna i båda leden två steg åt sidan med sidosteg, det första ledet åt vänster och det andra åt höger, genom att flytta först yttre foten ett steg åt sidan och sedan inre foten intill den andra o. s. v. Därefter utföras samma rörelser åt motsatt håll på orden »Och den ska vi skörda», då leden åter kommit intill hvarandra.

Första turen.

Samma del af strofen sjunges ännu en gång, och liknande rörelser utföras. Då senare delen af strofen sjunges, fattar hvarje deltagare i första ledet med höger hand den vid sidan stående kamratens högra hand, och med vänster hand kamratens vänstra, så att händerna korsas hvarandra. Denna fattning med händerna måste ske mycket hastigt. Alla ettorna förflytta sig två steg åt höger med sin make i sångens takt, hållande i hvarandras händer, och tvåorna förflytta sig samtidigt två steg åt vänster på samma sätt och åter två steg inåt igen, då leden

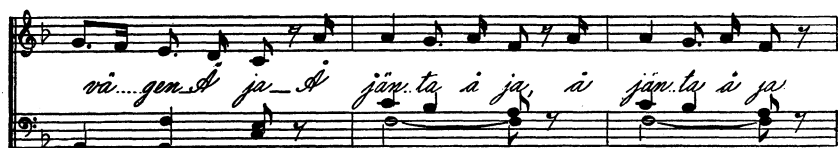
komma tillsamman. Samma rörelser upprepas vid omtagningen af senare delen af strofen.

Andra turen.

Deltagarna uppställa sig i tvenne led, vända mot hvarandra, på ungefär sexton stegs afstånd, par mot par. Då orden »Rapsen är skördad, och den ska vi tröska — — — — — tröska nu» börja sjungas, marschera de båda leden åtta steg mot hvarandra och åter tillbaka (baklänges) åtta steg. Samma marsch utföres ännu en gång, enär samma ord sjungas tvenne gånger. Nu fattar hvarje par hvarandras händer såsom i föregående tur och vända sig hastigt i flankställning. De lekande komma härigenom att bilda tvenne grupper med två led i hvarje. »Tröskandet» börjar nu på så sätt, att ettorna förflytta sig åt höger sida med sina makar, och tvåorna åt vänster, paren växelvis förbi hvarandra.

62. Å jänta å ja.

1. :: Å jänta å ja :: allt uppå landavägen — Å ja —
 :: Å jänta å ja :: allt uppå landavägen.
 Där mötte ho mej en måra så klar,
 Å so'a den sken på himmela så rar,
 Å vacker som ljusa dagen ho var.
 Mitt hjärta, hvar tog det vägen?

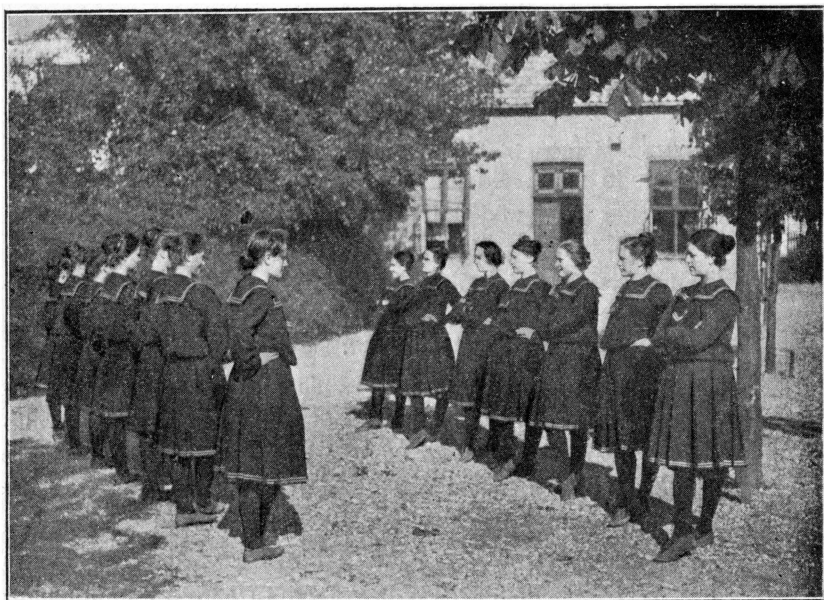
2. :,: Å jänta å ja :,: allt på midsommarsvaka — Å ja —
:,: Å jänta å ja :,: allt på midsommarsvaka.
Där mötte ho mej mä fräsande fröjd,
Å allri ja nånsin käntt mej så förnöjd.
Ja kasta mina ben i skyarnas höjd
Å hoppa öfver alla taka.
3. :,: Å jänta å ja :,: allt uti gröna lunden etc.
Där mötte ho mej så rosende rö,
Ja klaga för henne hela min nö
Å frågte, om ho ville dela mitt brö,
Å ho svarte ja på stunden.
4. :,: Å jänta å ja :,: allt i Ransäters körka etc.
Där stodo vi då vid altaret just
Å lofvade tro i nöd å i lust
Å allt intill lifvets sistaste pust
Så troget hvarandra dörka.

Första turen.

Deltagarna uppställas i två led, vända mot hvarandra. Är antalet af de lekande stort, böra de indelas i grupper med omkring tio i hvarje grupp. Då orden »Å jänta å ja, å jänta å ja» sjungas, springer öfre flygelmannen i vänstra ledet och nedre flygelmannen i högra ledet med sex steg mot hvarandra mellan de båda leden och buga sig. På orden »allt uppå landavägen — Å ja» springa de tillbaka baklänges till sina platser. Då samma ord sjungas andra gången, utföra motsatta flygelmän samma rörelser. Då orden »Där mötte ho mej en måra så klar» sjungas, vända båda leden, det första åt vänster och det andra åt höger, springa utanför i rad i sångens takt, tills de båda första i leden hunnit till den plats, där de båda nedersta i leden förut stodo. Här fattar första paret hvarandras händer och bilda port. Nästa par springer genom denna och ställer sig på samma sätt som föregående o. s. v. det ena paret efter det andra, tills alla paren kommit genom porten. Skulle ej alla deltagarna hunnit igenom, innan sången slutar, sjunges senare hälften af strofen två gånger, och då sista ordet sjunges, sänkas armarna med ens hastigt nedåt.

Andra turen.

Samma uppställning. Då orden »Ä jänta å ja» sjungas första gången, springer första ledets siste man och andra ledets förste man mot hvarandra, mellan de båda leden, göra armkrok med höger arm och sätta ledig hand i sidan, svänga om en gång samt springa tillbaka baklänges till sina platser. Då samma ord sjungas andra gången, utföras samma rörelser af motsatta flygelmän. Då orden »Där mötte ho mej mä fräsande fröjd» sjungas, springer andra ledets förste man

Tredje turen.

fram till den andre i första ledet och fattar med sin högra hand dennes vänstra. Därefter springa de hand i hand rundt om de öfriga deltagarna, tills de komma till sina platser.

På liknande sätt fortsättes, tills alla deltagarna sprungit omkring gruppen och kommit till sina ursprungliga platser.

Tredje turen.

Samma uppställning, dock med större afstånd mellan deltagarna i hvarje led samt med ungefär åtta stegs afstånd mellan de båda leden.

Förste man i första ledet lägger armarna i kors, under det den midt framför stående gör höfter fäst. På samma sätt hvarannan i hvarje led med höfter fäst och hvarannan med armarna i kors. Då orden »Å jänta å ja» o. s. v. sjungas, figurera de med fötterna på det sättet, att vänstra foten föres öfver den högra, så att täspetsarna vidröra golfvet. Därefter föres högra foten på samma sätt öfver den vänstra o. s. v. Andra gången orden »Å jänta å ja» sjungas, bytes om, så att de, som förut haft höfter fäst, lägga armarna i kors och tvärtom. På ordet »lunden» sträckas armarna hastigt nedåt, och då orden »Där mötte ho mej så rosende rö» sjungas, uttages med vänster fot taktsteg, och båda leden marschera med fyra korta steg mot hvarandra samt stanna, då ordet »rö» sjunges. Under det orden »Ja klaga för henne hela min nö» sjungas, stå leden stilla, och hvarje deltagare ser menande på den midt framför stående. Då orden »Ja frågte, om ho ville dela mitt brö» sjungas, tages på ordet »frågte» den midt emot stående i hand, och på orden »Å ho svarte ja på stunden» niger första ledet på ordet »ja», och samtidigt därmed bugar andra ledet.

Fjärde turen.

Uppställning i grupper med två led i hvarje. Leden stå i flankställning. Då orden »Å jänta å ja» o. s. v. sjungas, marschera båda leden framåt med mycket korta steg i sångens takt, hållande hvarandra i hand i axelns höjd. På ordet »körka» göra båda leden helt om marsch med vändning mot hvarandra. Under afsjungande af samma ord marschera leden åt motsatt håll och göra vändning mot hvarandra på ordet »körka». Då orden »Där stodo vi då vid altaret just» sjungas, räcker hvar och en handen fram mot den midt emot stående och fattar dennes hand, och på orden »Å lofvade tro — — — pust» böja alla knä, men endast med högra benet, och stiga åter hastigt upp, då dessa ord äro sjungna. På ordet »dörka» i följande mening buga de i första ledet stående, samtidigt med att de i andra ledet niga.

